

Lírica de l'espai

Emili Rodríguez-Bernabeu
El país d'Amy
Ed. El Tall, Palma de Mallorca, 2007
50 pàgs.

Es tracta ja del dotzè recull de poemes d'aquest escriptor d'Alacant, nascut el 1940, i, tanmateix, potser desconegut del lector. La llunyania del cap i casal i l'embranchida de la nostra literatura a partir dels anys setanta han afavorit que els dos poetes valencians més representatius dels seixanta —l'altre és Lluís Alpera (1938), també resident a Alacant— siguem uns desconeguts, o gairebé, per a les noves generacions. Tot i això, malgrat el tracte personal ininterromput entre ells, són poetes que han seguit trajectòries diverses.

Rodríguez-Bernabeu s'ha caracteritzat des de bon començament per cultivar una poesia reflexiva i deutora sobretot de la tradició simbolista. Home de formació científica —és metge cardiòleg— i d'abundants lectures, li tocà de viure els anys en què amb comptagotes teníem accés a la literatura que es produïa «nord enllà» i que aleshores feia forrolla arreu del món. Llegia Camus i Sartre, és clar, però sobretot, com podem comprovar en aquest darrer recull, simpatitzava amb Saint-Exupéry. Gosaria dir que és aquest l'escriptor qui més li ha servit per bastir-se la personal visió del món.

D'altra banda, Rodríguez-Bernabeu ha fet servir paisatges molt concrets i diversos com a pretext per a les seues divagacions líriques. El jove poeta dels primers llibres, amb els ulls obsedits per la ciutat i el mar d'Alacant, teixirà les al·legories que fan de canemàs de la seua cosmovisió a partir d'aquella realitat tan intensament viscuda. *La platja* (1968) i *La ciutat de la platja* (1972) són els títols dels dos reculls més significatius dels seus inicis. En avant, els viatges seran per a ell esperons per a la creació de nous textos. Ho veiem en *Viatge al teu nom* (1982),

amb nombroses al·lusions a l'Orient; en *Domini del sol* (1990), farcit de mitologia egípcia; en *Escandinàvia* (1996)... Després vindria *Alacant* (1998), que seria una revisió de la seua ciutat amb referències toponími-ques ben explícites i que, d'alguna manera, anuncia aquest altre recull que ens ocupa. En efecte, aquell tanca la primera part amb «Dos poemes des de lluny», referits a Nova York i al Hudson. Ara ocupen tota la primera part consideracions diverses sobre la costa est dels Estats Units —de vegades, amb topònims concrets.

Cal esmentar que Amy és una néta del poeta, filla d'un fill seu establert en aquell país. En línies generals, com anuncia el poema introductor («Endreça apressada a Amy»), el nou llibre vol ser una mena de testament lírico-ideològic que el poeta tracta de transmetre als seus descendents: «Si creus que darrere la closa besllum de l'evidència vas entreveure un somni, / si pots assumir aquell enigma que al llarg de tots els anys t'ha enlluernat, / pots arribar al vell presagi que sempre et va burxar». No costa de veure en aquests versos l'afinitat de Rodríguez-Bernabeu amb l'autor de *Le Petite Prince*, que confirma en poemes de títols al·lusius: «Tot recordant Saint-Exupéry» i «Vol nocturn». En aquell, proposa deslliurar-se «d'aquest discurs camús que enterra les cultures / (...) amb frigorífics i rentadores àvides, / per damunt de les velles creences». És a dir, allò mateix que l'escriptor francès havia explicat en *Terre des Hommes*, obra que el nostre poeta citaria com a lema en el seu segon recull, *La platja*: «*Ce qui me tourmente, ce ne sont ni ces creux, ni ces bosses, ni cette laideur. C'est un peu, dans chacun de ces hommes, Mozart assassiné*». Dit en altres paraules, el nen Mozart de l'autor francès, és ara la néta del nostre escriptor, qui tem que les forces dominants en la societat («*la machine à emboutir*», que hi deia Saint-Exupéry) li priven del «somni» enlluernador, aquest tema o, si més no, motiu vertebrador de la poesia de Rodríguez-Bernabeu a partir de *Viatge al teu nom*. En definitiva, en aquest recull, el poeta —home de conviccions— retorna als orígens i programes de joventut, als quals ha estat fidel, i ara tracta de transmetre'ls a la seua descendència.

Antoni Prats

Gràcia «i» intel·ligència

Llúcia Ramis
*Coses que et passen a
Barcelona quan tens 30 anys*
Columna, Barcelona, 2008
232 pàgs.

Com en el cas de la novel·la de Jane Austen, *Sentit i sensibilitat*, quan parlem de l'opera prima de la narradora i periodista Llúcia Ramis, *Coses que et passen a Barcelona quan tens 30 anys*, els dos termes de «gràcia» i «intel·ligència» han d'anar inseparablement junts. Subratllo la importància dels dos conceptes perquè he vist que la tendència general de la crítica ha estat la de veure exclusivament la gràcia de la novel·la, deixant força de banda l'extraordinària intel·ligència que opera en profunditat al llarg del relat.

Fins i tot, algun comentarista reputat ha arribat a l'extrem de proclamar que les fonts de les quals beu l'excel·lent obra de Ramis són *El dietari de Bridget Jones* de Helen Fielding i la famosa escola de *chick lit* a la qual pertany l'autora anglesa. Res més lluny de la veritat. L'obra de Ramis és plenament aristotèlica perquè diverteix tant com instrueix, és a dir, és lleugera, divertida, descarada i alhora és profunda, substanciosa, lúcida.

I perdonin que insisteixi en el tema perquè crec que és molt important, molt important, en primer lloc, per entendre l'obra de Ramis i molt important, després, per entendre un canvi que s'està produint en el panorama de la literatura catalana. Crec que està apareixent a l'escenari de la literatura catalana actual una sèrie d'escriptors més aviat joves que estan cansadíssims de l'escissió entre la literatura «divertida» i la literatura «seriosa», una escissió que es va crear amb l'arribada d'autors com Quim Monzó i Sergi Pàmies. Autors com Llúcia Ramis, Ramon Erra, Maite Insa o Josep Lluís Aguiló, per esmentar dos narradors i dos poetes, dues dones i dos homes, proposen un nou model de literatura